

BISERIC'A si SCÓL'A.

Féia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului: Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . 5 fl.—cr. " " " " jum. anu 2 „ 50 „ Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „ " " " " j. a. 3 „ 50 „	Pretulu insertiunilor: Pentru publicatiunile de trei ori ce contien cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	Corespondintiele se se adreseaz la Redac tiunea dela „BISERIC'A si SCOL'A“ Er banii de prenumeratiune la „TIPOGRAFTA DIECESANA IN ARAD.“
--	---	--

Venitulu din sesiunile parochiali.

Audimu adesea pre unii dintre preotii nostri plangendu-se, ca venitele parochieloru se imputienéza, si in specialu arend'a sesiuniloru devine totu mai mica. In adeveru asia este. Astadi sunt multe sesiuni parochiali, cari aducu fórté putienu venitu. Caus'a acestei scaderi a venitului nu provine inse intru atát'a din caus'a aniloru rei, precum se crede in genere; ci mai este o impregiurare, carea a contribuitu la imputienarea venitului din sesiunile parochiali ~~ca~~ in mesura mai mare, decât anii cei rei, cari s'au urmatu de câtva timpu unulu dupa altulu.

Pamentulu, ca si orice lucru in lume aduce numai atunci folosu posesorului seu, daca este bine grigitu, si de sene se intielege, ca cu cât este mai bine grigitu, cu atát trebuie se produca mai multu, in timpu ce daca nu este bine grigitu, venitul lui devine totu mai micu si mai nensemnatu.

Este in genere cunoscutu ca arendatorulu unui pamentu, mai cu séma cand timpulu arendii este scurtu, nu urmaresce nici decât alt'a, decât cum se-lu exploateze mai bine in folosulu seu momentanu, si nu pórtá nici decât grige de acea impregiurare, carea trebuie se fia asia dicendu idei'a conducetória a agricultoriului bunu: de a-lu imbunatatí, si prin imbunatatire a-i ridicá productivitatea pentru viitoriu. Astfelii substantiele nutritórie ale pamentului se imputienéza continuu, si elu devine neproductiveru.

Acést'a este sórtea tuturoru sesiuniloru parochiali, cari nu s'au lucratu prin posesorii lor, ci au fost date in arenda. Fiendu reu lucrate in decursu de ani multi, ele astadi producu fórté putienu, si in anii viitori voru produce totu mai putienu, pana cand abiá voru mai fi in stare a acoperí din venitul ce-lu dau contributiunea.

Am vediutu cu ochii sesiuni parochiali, cari din cauza ca au fost date in arenda, si ca atari reu lucrate, astadi se afla in cea mai rea stare, sunt pline de spini, rugu si polomida, intre cari este cu neputintia semanaturiloru se-se desvólte. Am vediutu apoi sesiuni parochiale, cari, pentrucá au fost bine lucrate de catra posesorii lor, pretiulu li-s'a ridicatu chiar in anii acesti'a rei, ér preotii, cari le-a lucratu, cu tóte greutatile, ce au venitu preste tíera se gasescu totusi in stare buna.

Dilele trecute povestea óre cine, ca a fostu intr'una satu, unde sunt trei preoti deopotriva dotati. Dicea, ca i-a cercetatu pre toti trei, dar l'a cuprinsu mirarea, cand a vediutu ce deosebire mare era intre densii. La unulu a aflatu o casa bine grigita, unu ocolu frumosu, si plinu de vite, si in tóte partile se vedeau semne de buna stare. La ceialalti doi n'a gasitu nimicu din tóte acestea, si ori unde si-aruncá ochii, nu vedea alt'a, decât semnele lipsei si seraciei. Mai tardiu intrebandu dupa caus'a, carea a produsu intre densii acésta diferintia, a aflatu, ca celu dantaiu este economu bunu, pórtá pre sesiunea sea economia de modelu, si pamentulu lui produce mai multu, decât cum producu ale altoru ómeni din cauza, ca este fórté bine grigitu. Ceialalti doi preoti inse nu voiescu a se supunestrapatielor pretinse de economia, si asia traiescu comodu, si-dau sesiunile in arenda, ér resultatulu este, ca o incurca si ei, cum potu, de pre o di pre alt'a.

Astfelii de esemple gasimu mai in totu satulu, si in totu loculu. Toti preotii nostri, cari lucra insisi sesiunile lor, se gasescu in o stare multu mai buna materiala, decât cei ce le dau in arenda. Acesti'a inca au avutu ani grei, dar ei s'au sciutu totusi sustiené, si au sciutu se pórté mai usioru necazurile si greutatile vietii, si daca nu le-a produsu unu ramu de economia,

a produsu altulu, si totusi au avutu mai multu folosu decât acei'a, cari preferindu a traí comodu, si-au datu sessiunile in arenda din anu in anu pre unu pretiu totu mai micu.

Am mai facutu apoi inca o observare de mare insemnatate la preotii, cari pórtá economia. Ei sunt mai placuti si mai iubiti de poporu, decât cei ce nu se ocupa cu economi'a. Caus'a este fórté naturala. Preotulu, care pórtá economia, are ocaziune a veni mai desu in contactu cu poporulu, a-i cunósce datinele si dorintiele, si astfeliu i-este mai usioru a-i veni in ajutoriu cu sfaturile si invetiaturile sale, de alta parte portandu preotulu economia, si vediendu-lu poporenií sei diligentu, esemplulu lui este atragatoriu, lu-urméza si parochianii; le merge si loru mai bine, si astfeliu recunoscinti'a facia de preotu le impune a-lu stimá si pretiui.

Din cele dise pana aci si din esperienti'a ce o potemu face in tóte partile diecesei, urméza neconditionatu, ca preotii, cari dorescu a avé unu venitu siguru din sessiunea parochiala, se-o lucre insisi. Facendu acést'a pre de o parte au, si trebue se aiba mai multu venitu, ér pre de alt'a casciga mai multa influintia asupra poporului, ce-lu pastorescu, in timpu ce preotii, cari si-dau sessiunile in arenda, sunt espusi a avé din anu in anu unu venitu totu mai nensemnatu, si chiar espusi a-si perde din autoritatea, carea trebue se o poséda inaintea poporului.

Economi'a campului reclama astadi multe imbunatatiri. Cu acestea imbunatatiri este de doritu, ca sè-se incépa antai'a data in sessiunile parochiali, ca vediendu poporulu se urmeze si elu, ér acést'a o vomu poté realisé numai atunci, cand preotii voru lucrá insisi sessiunile parochiali.

Consecintie de ale gravitatiunei universale.

(Continuare si fine.)

Dneloru si Dloru! Lun'a se misca in giurulu pamentului dela apusu catra resaritu in timpu de 29 dile 12 óre si 44 minute, care timpu se numesce luna synodica. Pamentulu se întórce pre langa sóre in timpu de $365^d 5^h 48' 51''$. Se intempla cá lun'a si-ia positia intre pamentu si sóre (luna vechia) sau chiar in partea opusa sórelui (luna plina); casurile aceste le numim syzygie. Cand forméza lun'a cu pamentulu si cu sórele anghiu de 90° atunci avemu patrariulu I ori III le; dicemu cá lun'a se afla in cuadratúra. — Premitiendu aceste se cercámu influinti'a lunei asupra mâriloru de pre pamentu, avendu in vedere cá atractiunea scade pre cum cresce patratulu departarei. Daca supunemu la calculu atractiunea lunei, aflámu cá pentru pamentu intensitatea ei face de trei ori mai multu de cât intensitatea atractiunei solare, asiá dara si efectulu asupra apelu pamentului trebue se-i fia de trei ori mai mare de cât celu produsu de

atractiunea sórelui. — Dicemu asiá: astadi la 12 óre diu'a se inaltia ap'a in cutare locu de pre mare si forméza flusulu. Dupa $6^h 12' 375'$ in locul acelu va fi refluxu si asiá se schimba totu dupa cate 6 óre $12' 375'$ si fenomenele aceste. Mai apriatu vorbindu dicemu cá, daca astádi la 12 óre diu'a se intempla in atare locu de pre mare flusu, atunci dupa 12 óre $24' 75'$ ér va fi in acelu locu flusu; sau in timpu de $24^h 49' 5'$ intru acelasi locu de pre mare se intempla de doue ori flusu si de doue ori refluxu. Observatiunile ce s'au facutu la oceanulu pacificu in Australi'a ostica, la celu atlanticu in Franci'a vestica, si alte locuri, ni-arata cá undele suntu mai nalte candu e lun'a in syzygie de cât cand lun'a se afla in cuadratúra. Ast'a se intielege usioru, cáci in casurile de antaiu atractiunea lunei se maresce prin atractiunea sórelui, pre cand in casulu celalaitu, cand adeca se afla lun'a in cuadratúra, atractiunea lunei cu a sórelui forméza anghiu, asiá dara flusulu produsu de luna se micioréza in cât-va prin flusulu produsu numai de influinti'a solara.

La indreptatitele observatiuni ce sunteti aplicati se-mi faceti, mi-permitu se Vi-previnu cu deslusirile urmatórie: Mai antaiu me intrebati, de ce se ivesce mane flussulu cu $49' 5'$ mai tardiu de cât astadi; caus'a e cá in timpu de 24 óre si lun'a percurge pe ceriu unu arcu dela apusu spre resaritu deci, ca se culmineze, trebue se tréca tocmai timpulu de $49' 5'$ minute. — Apoi me intrebati de ce se intempla flussulu si refluxulu de odata in doue locuri diferite? Aici Ve rogu se Vi-cugetati doue globuri, unulu se representeze pamentulu, ér celalaitu lun'a. Cand se afla lun'a in zenitulu cutáruí locu alu márei, atunci atractiunea sa are mai mare influintia asupra punctului ce se afla nemedilocitu sub sine, decât asupra centrului pamentului; dreptu aceea particelule de apa inca voru nisui se se apropie de luna mai tare de cât centrulu pamentului. Atractiunea lucréza inse si asupra particelule de apa ce se voru fi aflandu chiar in partea opusa cu lun'a; intensitatea atractiunei asupra acelu particelule va fi dara mai mica, de cât cum a fostu asupra centrului, dar si mai mica, de cât cum a fostu asupra particelule de pre partea ce are lun'a in zenitu; partea aceea de apa, pentru care lun'a este in *nadir*, va nisui mai incetu catra luna de cât centrulu pamentului, dar si mai incetu de cât partea pentru care lun'a este in zenitu; acést'a insemnéza totu atáta ca si cand am dice, cá partea prima se departéza de centru, sau remane indereptulu centrului si a partiei celei de sub luna; asiá dara remanerea aceea inderatu a particelule de pre partea opusa cu lun'a se manifestéza prin formarea unuí valu chiar asiá de naltu, ca si celu de asupra; deci flusulu trebue se se intemple de odata in doue locuri diametralminte opuse ale pamentului.

De óra-ce pamentulu se întórce in giurulu ossiei sale dela apusu spre resaritu, ni-se pare, cá lun'a se întórce pre langa pamentu dela resaritu spre apusu; dicu ni-se pare, pentru-cá si lun'a, ca toti membrii din regiunea sórelui nostru, afara de 2 sateliti ai lui Uran, se întórce in giurulu foculariului seu dela apusu spre resaritu. Impregiurarea acést'a paruta are inse de consecintia, cá undele ce se pornescu pre oceanuri, adeca flussulu, se misca de-alungulu oceanului dela resaritu catra apusu.

Inainte de a face conclusiunea meritoria, permiteti-mi Dónneloru si Domniloru se Vi-mai atragu

atentiunea asupra unor momente valoróse ale fenomenului din cestiune!

Lun'a se misca in aecuatorulu pamentului, si se abate dela acelu aecuatoru spre meadia-nópte si spre miadia-di, chiar precum se misca si pamentulu in aecuatorulu sórelui, abatendu-se dela aecuatoru spre miadia-nópte si miadia-di pana la cercurile tropice. Suntemu asia dara in dreptu se ne întrebâmu, unde va fi mai mare flusulu si refluxulu pre oceanurile pamentului? Sciindu că gravitatiunea lucréza verticalu si că actiunea ei scade pre cum cresce patratulu departarei, potemu respunde la întrebarea presentanta, că fenomenele numite voru fi imposante in regiunile tropilor; de aici spre miadia-nópte si miadia-di voru totu scade, pana candu aprópe de poli s'au chiar la poli se fia abia visibile.

Mai avemu se considerâmu inca si positiunile ce le are pamentulu facia de sóre si de luna, s'au cum se mai dicu in astronomia perieliu, afeliu, perigeu, si aprogeu, adeca punctele in care pamentulu este mai aprópe s'au mai departe de sóre, respective de luna. Apoi nu trebuie se trecemu cu vederea nici venturile passate, care inca potenciéza efectulu fi. si refl. Daca vomu luá in consideratiune tóte functiunile dela cari depinde flusulu si refluxulu si astfelu vom resolvi problem'a imposanta ce urméza din gravitatiune, atunci vom ajunge la rezultate mari. Vomu afiá că gravitatiunea sórelui si a lunei in decursu de veacuri stremuta centrulu de greutate alu pamentului, prin ce apele de catra miadia-di se tragu pe incetulu catra miadia-nópte, inundéza tienuturi estinse ale continentelor de pre emisfer'a nordica, desvalindu astfelu pre emisfer'a sudica tieri... continente noue, si apoi vice-versa. *)

Consecinti'a acést'a a flusului si refluxului mi-se pare că au cunoscutu-o si cei vechi, fia chiar sub numirea de „*diluviu*.“ Dar ast'a inca nu-ar fi asiá mare periclu pentru esistenti'a si mai departe a pamentului nostru, căci fortiele, care dau pamentului vestmentu serbatorescu, esista si de aici incolo, suntu adeca nemicsiorate in tari'a loru prin esundarea generala, carea se póte intru cât-va compará cu regiunile Nilului si ale altoru riuri de pre pamentu, unde numai esundările dau viatia vegetatiunei imbelsugate.

Alt'a este consecinti'a trista, de care nu va fi scutitu pamentulu, chiar din caus'a gravitatiunei!

Intorcanduse pamentulu in giurulu ossiei sale dela apusu catra resaritu, fia care punctu alu aecuatorulu percurge intro secunda cale de 474 metri. Gravitatiunea lunei si a sórelui face se se inaltie in fia care di câte 52 Mm cubici de apa; muntele acést'a de apa, cum am aretatu mai susu, percurge oceanulu dela resaritu catra apusu, asiá dara isbesce in tiermuri de resaritu a Asiei, Australiei si Americi, si se fréca pre multe locuri si de bas'a oceanului; de aici urméza dupa logic'a sanatósa, că isbirea flusului trebuie se micisoreze câtu-si de pucinu iutial'a, cu care se misca pamentulu in giurulu ossiei sale, sau cu alte cuvinte *diu'a trebuie se créscă*.

Prea potentele geometru Laplace inca s'a ocupatu cu studiulu acést'a, dar conclusiunea sale nispunu, că diu'a totu atât e de lunga in timpurile nóstre, ca si pre timpul lui Hipparch (140 a. Ch.); in timpul mai nou geometrii celebri ca Adams si

*) Dar la fenomenulu acést'a contribuiesce si precesiunea aecinoctieloru si nutatiunea, despre ce vedi mai pre largu Dr. Schmick „Flutphaenomen“ si Adhémár „timpurile de giatia.“

Delainey urmarira mai departe intentiunea lui Laplace si constataru intru adeveru că rotatiunea pamentului scade, inse cumu? Se nu ve spariati Dómnelor si Domniloru, căci scadiementulu este o marime infinitu de mica, s'au cum dicu matematicii: este numai unu diferentialu! In timpu de aprópe 170,000 de ani acelu scadiementu face 1" adeca a 3600-a parte dintu-o óra. Cu matematic'a se póte documentá, că pamentulu nostru nu s'a potutu inverti pre langa ossi'a s'a in mai scurtu timpu de cât in 17¹/₄ óre; astádi rotatiunea face mai 24 óre. Aplicandu aici calcululu probabilitatii, capetâmu pentru rotatiunea primitiva a pamentului timpul de 20³/₅ óre. Asiá dara intardiarea totala a rotatiunei pana astadi contiene 3²/₅ óre s'au 12,000" in calculu rotandu.

Sciindu că intardiarea de 1" se intempla in 170,000 de ani asia dara intardiarea de 12000" s'a potutu intemplá cam in timpu de 2000 miliónu de ani, unu numeru, carele ni-aretá etatea pamentului, s'au mai bine, *timpulu de când s'a invaluitu pamentulu in codi'a acést'a solida pre care aburii din atmosfera s'au precipitatu si au formatu oceanurile*.

Din scaderea acelei rotatiunei ar trebui se urmeze, că pamentulu se va întorce pre langa ossi'a s'a din ce in ce mai incetu si in urma va trebui se stée, multiaminduse numai a se mai miscă in giurulu sórelui. Si ce mirare! Au nu vedemu noi că lun'a de multa vreme se afla in stadiulu, unde ar trebui se ajunga pamentulu? Videmu că lun'a se invertu in giurulu ossiei sale chiar in atâtu timpu, de cât are dens'a lipsa ea se se întorce odata in giurulu pamentului, pentru-că altmentre ni-ar aretá si partea s'a cea alalta. Si óre ce se fia fostu caus'a acestui fenomenu? De siguru Dómnelor si Domniloru nu potemu afiá caus'a alinrea, de cât in influenti'a gravitatiunei pamentului asupra oceanurilor de apa ce voru fi esistatu odinóra pre suprafiacia lunei! Undele ce le produce lun'a in oceanurile pamentului in maximulu loru ajungu inaltimea de 16 metri; daca admitemu că lun'a inca a avatu oceanuri de apa, atunci inaltimea medilocia a flusului, ce lu-va fi produsu acolo gravitatiunea pamentului, va fi fostu de 45 metri. De ora-ce si acolo valorile acele se miscara contra rotatiunei lunei, de aceea siguru inca din timpurile primitive rotatiunea lunei a trebuitu se scada pana la marginile posibile, adeca pana ce rotatiunea a devenitu cât si revolutiunea s'a.

De ora-ce gravitatiunea este universala, asiá dara si efectele sale trebuie se fia admise pretotidenea. Ceea ce a facutu pamentulu la luna, aceea va face si pamentulu lun'a si intru ajungerea scopului o ajutu si sórele, căci si densulu contribuiesce in proportiune întórsa cu patratulu departarei la formarea flusului si a refluxului.

Daca pamentulu nu ar avé luna, atunci sórelelar constringe se rotésca pre langa ossia chiar in timpul, in care se misca in giurulu seu, adeca ar face ca diu'a se fia cât si anulu, dupa cum a facutu si pamentulu cu lun'a. Dar lun'a ajutu pre sóre intru realisarea planului seu numai pana la unu timpu, pana cand adeca rotatiunea pamentului va fi de asia durata ca si a lunei; de aici in colo gravitatiunea lunei va lucrá in contra gravitatiunei solari. Potemu sustiené deci că diu'a va cresce in decursulu timpului pana cand va fi de 29d. 12h 44' de ale nóstre,

Pre atunci inse Dómnelor si Domniloru sórele si-va fi pierdutu de multu vapai'a s'a, va fi ajunsu

dejă în stare de corp opacu. Atunci apele pământului se voru fi străformatu în oceanuri de ghiacia, Asia dară va trebui se fie disparutu și flussulu și refluxulu de pre faci'a s'a, prin urmare și caus'a, carea facea se se mai scurteze rotatiunea.

Ca de închiiaie permiteti-mi Dómnelor și Domnilor se Vi-mai atragu atentiunea la o consecința și mai imposantă, mă! chiar înfloritoria a gravitațiunii! Elementele mecanice ni-arată, că mișcarea rotatorie este efluxulu alor două fortie diferite; un'a care a lucratu asupra corpului numai unu momentu și alt'a care neîncetatu lucrăza asupra. C'est'a din urma e gravitațiunea universală, ér cea de antaiu póte că si-are sorgintea în universu, *la totu casulu afara de mass'a corpului respectivu*. Universulu este plenu cu o materie cosmică fórté fina, la care i-dicemu aether; materi'a aceea înse nu e atât de fina, în cât se potemu abstrage cu totulú totu dela dessimea sa; asiá dară și dens'a va resiste pământulu și altoru planeti atât întru mișcarea loru pre langa ossia cât și întru mișcarea pre langa sóre. Altmentrea dicandu: aetherulu acel'a în decursu de miliarde de ani va micșorá totu mai multu efectulu puterei primitive, care a lucratu în adancimea trecutulu asupra corpurilor respective. Prin micșorarea aceea, de ora-ce gravitațiunea luera în modu constantu pentru tóte timpurile, efectulu acesteia se va cumulá va deveni totu mai mare, adeca gravitațiunea sórelui va constringe pământulu și pre cei alalti planeti se se misce în giurulu sórelui în căli totu mai anguste și mi-se pare că nu voiu gresi, dacă voiu afirmá, că angustimea acést'a a căiloru va progressá în massur'a aceea, în care va scadá și vitalitatea corpului, dela carele planeti au capatatu caldura și lumina, adeca viația. Candu va fi secata de totu vitalitatea sórelui atunci corpurile, cărorali-a datu sórele viația, corpurile acele voru veni și prin sacrificarea loru voru innoi, voru aprinde érasii foculu în vetr'a centrală, ca apoi se se începa în universu o nouă formare a lumiloru.

Aceste suntu secrete de ale naturei, Dómnelor și Domnilor! pre care le-a aflatu mentea omenesca după multe lupte ustenitióse! După-ce le cunoșcemu și privimu asupra loru, ne mirámu cumu de nu le-a descoperitu spiritulu mai de multu? De ce s'au petrecutu milióne de milióne de suflete fara se aiba cunoștințe de atari adevăruri usióre de întielesu?! Dicu usióre, pentrucă în micu vedemu în giurulu nostru petrecanduse adese ori atare fenomenu: Tóte vietatile pământulu consuma din puterile mamei loru dar în fine tóte vinu și rentorcu pământulu ceea ce au imprumutatu dela densulu, de óra-ce adevăratu este, că *totu ce se nasce trebuie se si móra*; scrisu este și la Moise că *pământu esci si în pământu te vei întorce!*

Dela sóre si-au capetatu planeti viația; dacă este permisu a induce dela micu la mare; dacă este scrisu în cartea firei, că tóte vietatile se se rentórne de unde s'au nascutu; atunci este permisu — pre bas'a dasfasiurárilor de susu — a sustiené că si planeti cu trabantii loru toti se voru întorcé în sóre, de unde au pornitu. Caus'a este de totu simplă, *este insasi gravitațiunea*, care datéza de odata cu corpulu respectivu, în tocm'a cum se petrece și cu rentórcerea nóstra de unde ne-am nascutu. Insasi gravitațiunea pórtă planeti pre langa sóre si-li usiuréza modulu prin care si-capeta miediele de viația. La fiintiele vietatióre insusi osigenulu este carele sustiene viația, dar

totu osigenulu este, carele consuma pre incetulu viația.

Gravitațiunea léga pre omu de pământu ér pământulu i-dá omului viația prin osigenulu seu. Gravitațiunea léga pământulu de sóre și sórele i-dá viația prin lumin'a și caldur'a sa. Cand va încetá ossidatiunea pre pământu, atunci va încetá și omenimea, chiar asiá pre cumu voru încetá si planeti și trabantii, candu se va stinge din foculariu, din sóre lumin'a și caldur'a! Numai unulu va trai în veci, unulu care n'are începutu nici finitu; numai fiinti'a prea puternica se înaltia preste aceste valuri vehemente și acesteia trebuie se ne închinámu!!!

Teodoru Ceantea.

Observari critice

de Trifon Militariu, capelanulu bisericeii gr. or romane în Satulu nou, asupra opútei compus de euviosulu parinte ierodiacon Simeon Popescu și intitulatu „Pnevma în Nicéeno-Constantinopolitanum.”

(Continuare.)

Ioanu Cap 1 v 32—34: „Si au marturisitu Ioanu dicendu: că amu veditu Duchulu, ca unu porumbu pogorandu din ceriu, și au odichnitu preste densulu (v 32).

Si eu nu l'amu stiutu pre elu, ci celu ce m'au trimisu pre mine se botezu cu apa, acela mi-au disu mie: *Preste carele vei vedea duchulu pogorandu și remanendu preste densulu*, acel'a este, acela este carele boteza cu Duchu sfantu (v 33).

Si eu am veditu, și am marturisitu, ca acesta este fiulu lui Ddieu (v 44)“

Comparandu acumu v 32 cu cele 3 texturi e batatóre la ochi asemanarea cu Isaia cap 11 v 2, în ambele versuri se dice ca duchulu au odichnitu preste densulu, adeca preste Isusu pre carele Profetulu lu-numesce toiagu și flóre din redacina lui Iesei.

Santulu Evangelistu Ioanu ne spune mai multu decât ceialalti S. Evangelisti, vorbesce Asia de limpede despre duchulu ce sau odichnitu la Boteza asupra lui Isusu, încât dispa e tóta indoieála și nedumerirea despre întielesulu terminalai *Duchulu lui Ddieu* din prorociile Profetulu Isaia. Din marturisirea Proroculu și Botezatorulu Ioanu depasa în v 33 și 34 ne incredintiamu ca duchulu lui Ddieu e conditionatu de venirea Mesiei. Duchulu acesta are se servésca de semnu și de dovada Botezatorulu Ioanu carele e Mesia. Odichnirea duchulu asupra lui Isusu e criteriulu Mesiei celui trimisu, fiulu lui Ddieu carele e Christosu. Dar criteriulu acesta nu e vreo însusire personală a lui Christosu, nu e vreo putere a lui, carea se manifestéza prin grandiositatea faptelor seversite de Christos, ci criteriulu acesta e o alta persóna a S. Treimi, Duchulu celu sfantu, carele s'au pogoratu cu chipu vezutu, în chipul porumbulu atunci, cand sau botezatu Isusu în repejunile Iordanulu. Deci pogorirea și odichnirea s. Duchu în chipu de porumbu e semnul celu veditu, carele au incredintiatu pre Botezatorulu despre identitatea Mesiei Christosu, căci dice Botezatorulu în versu 34: Si eu amu veditu si amu marturisitu că acesta (asupra carui s'au odichnitu duchulu în chipu de porumbu) e fiulu lui Ddieu. Prin urmare „Duchulu lui Ddieu“ din cap 11 v 2 însémna pre duchulu celu sfantu ca persóna, ér nici decum putere sau dar Ddieescu, sau darulu sfantulu Duchu.

Se trecemu acum la ultimulu textu din prorociile S. Prorocu Isaia, la cap 61 v 2. În acestu textu inca obvine espresianea „Duchulu lui Ddieu“

(alu Domnului). Tecstulu acesta e aprópe asemenea tecstului primu (cap 42 v 1). si diferentia exista numai in constructiune. In capu 42 v 1 vorbesce Ddieu Tatalu despre duchulu seu, precand in cap 61 v 2 e insasi fiulu carele vorbesce spunendune ce au disu Tatalu despre elu. Acolo dice Tatalu punevoi *Duchulu meu* preste fiulu meu, ér aici dice fiulu *Duchulu Domnului* (Tatalui meu) preste mine. Si ca profetia acést'a se refera la Isusu, nu néga nici Dlu autoru. Ce insémna inse profetia acést'a si expresiunea „Duchulu lui Ddieu“ amu documentatu, si nu afu de lipsa a repeta cele ce amu disu la celelalte 2 tecsturi din Profetia Prorocului Isaia. Amu demustratu ca duchulu acesta au fostu legatu si conditionatu de venirea si botezarea Mesiei. Singuri S. Evangelisti ne spunu ca acestu duchu profetitu prin gura Prorocului Ieremia e acelu duchu, carele cu ocasiunea botezarei lui Isusu sau pogoritu in chipu de porumbu si au odichnitu asupra lui Isusu. Insasi S. Ev. marturisescu asiadara, ca pnevma din cele 3 tecsturi insémna tocmai persóna Duchului celui sfantu, si nu dar sau putere de a invetia, cáci acestea tóte le-au avutu Christosu in calitatea sa de Mesie.

Acum inse se ne rentórcemu acolo, unde amu trebuitu se na intrerupemu tractarea in detailu a tecstului din S. Ev. Luca cap 4. v. 18. Dupa ce am estrasu versulu acesta si pasagiulu intregu incepandu cu versu 16 si finindu cu versu 24 din capulu alu 4, amu precisatu cuprinsulu acestui pasagiu in 6 puncte. Dupa acést'a amu promis ca voui revéni la pasagiulu acesta, dupa ce voi fi determinatu intielesulu unei parti din cuprinsulu seu, si anúme a expresiunei „*duchulu lui Ddieu.*“ Duchulu acesta pusu de Ddieu Tatalu preste fiulu seu, care duchu sau odichnitu preste Mesia, si despre carele dice singuru Mesia la Luc'a cap 4 v 18 (Isaia cap 61 v 1) ca e preste elu, cu unu cuventu prorociile aceste 3 in cari obvinu aceste 3 expresiuni: „punevoi Duchulu meu,“ „va odichni peste densulu duchu lui Ddieu“ si „Duchulu Domnului preste mine“ óre ce intielesu au ele? Cumu s'au realizatu aceste prorocii? Prin aceea ca ele insémna daru si putere dumnedieésca séu ca ele insémna persóna Duchului celui sfantu? Amu disu ca intielesulu terminalu pnevma depinde de la modulul implinirii profetiilor, déca duchulu nu s'au pusu si odichnitu in fakta, in chipu vediutu, asupra Mesiei, atunci, deórece Isusu au fostu plinu de daru si putere Ddieésca, profetiile aceste s'au referitu la insusirile Mesiei, si terminulu pnevma insémna dar si putere Ddieésca si nu persóna a 3 din S. Treime. Deórece inse tóte intrebările acestea le-amu resolvatu prin dovedi aduse documentand ca profetiile acele (expresiunile) se referescu la persóna sfantului Duchu, carele dupa marturisirea S. Evangelistu s'au pogoritu in chipulu vediutu de porumbu cu ocasiunea Botezului, asia dara nici terminulu pnevma kirion (Duchulu Domnului) din v 18 cap 4 nu insémna dar, putere, darulu sfantului Duchu, ci persóna a 3 din S. Treime, terminulu pnevma insémna pre Duchulu celu sfantu.

(*a urmá.)

Reportu anualu

pronunciatu in sinodulu parochialu alu comunei bisericesci gr. or. rom. Barateazu in 1. Ianuariu 1882.

Onoratu sinodu parochialu! Me bucuru din tot sufletulu, vediendu intrunita intrég'a nostra comuna

bisericeésca gr. or. Barateazu in adunarea ei cea mai mare ce se numesce sinodu parochialu, spre a conlucrá, la inaintarea trebiloru nostre bisericesci.

Pe cand ne bucurámu, pentru cá traimu intr'unu Statu, in care ne potemu deprinde in libertatile creaturii, — totodata trebue se ne intristámu vediendu cum ne impucinámu; apoi pe dí ce merge seracimu.

Cine va gandi, câte suflete, case, pamenturi si alte averi au fost in Barateazu inainte de acést'a cu 10, 20, 30 ani, — si câte sunt acum, acél'a nu se va indestulí, constatandu reulu, ci implendu-se de serióse ingrigiri, va încercá, — cu tote poterile si medilocele omenesci mai anteu, — apoi intru trami-terea de rogatiuni ferbinti catra Tatalu cerescu, — a delaturá reulu.

Chiamarea nóstra este a ingrigi nu numai de capitalele si valorile mórté ale parochiei Barateazu, — ci mai vertosu a ne ingrigi in prim'a linia, de sufletele si trupurile credintiosiloru gr. or. ale parochiei nostre, pentru cari sunt acelea hotarite, adeca, biserica, scola, pamenturi, bani, ceterie si altele.

Caus'a scaderii spaimentatoria a poporului nostru din Barateazu, nu póte fi alt'a, de cât: recél'a catra legea lui Isusu Christosu Domnulu nostru, — si catra porunc'a sa cea mare, prin care elu a infiintiatu mai anteu invetiamentulu universalu, adeca scolele poporale; — apoi scaderea infricosiata a poporului nostru de aici, pote fi si unu echo séu resunetu tristu, alu fostei palincarii, intr'unu síru lungu de ani aici. — Ddieu santulu in carele au crediutu si au nadejdutit parintii, mosii si stramosii nostri se ne lumineze mintea, cá se potemu reaflá calea cea adevérata, pe carea apoi cu pasi indoiti se inaintámu, catra binele celu pamentescu si cerescu.

Reportulu anualu este urmatoriulu:

A)

Din resortulu strictu bisericescu.

In decursulu anului 1881., s'au tienutu 19 seditintie de comitetu.

I. Viéti'a din familia fiindu temelí'a societatii séu comunei nóstre bisericesci, cu bucuria, se aréta aici, cá in anulu trecutu a fost fara turburari serióse. — Inaintea comitetului parochialu, nu s'a prezentatu neci o plansoria. — Certele séu sfedile ce s'au ivitu din cand in cand intre casetoriti, au fost trecetorie, cea ce ne face bucuria.

II. Causa disciplinarie nu s'a luat neci una inainte, macaru cá cercetarea cea slaba a s. biserici in timpul de véra, precum si a scolei, — apoi urtiós'a datina prefacuta in usu de a lucrá in ss. dumineci si serbatori lucruri de acelea, cari potu remané pe mane dí, — ar fi datu materialu disciplinariu. — Cu acestu privilegiu, se atinge tréb'a, cá mai tardiu la loculu seu, se se aduca hotarire on. sinodu, cá lucrurile de campu se se opréscu in ss. dumineci si serbatori.

III. Numerulu sufleteloru, precum s'a pomenitu astadi in sant'a biserica este 181 de parte barb. si 170 de parte fem. sum'a 351. — Parechi cununute sunt in acést'a parochia 68.

IV. Comune bisericesci avemu pana astadi tot un'a, laud'a lui Ddieu, de sine statatoria cá parochia — Ddieu se ne steie intru ajutoriu, cá se se inmultieésca, dar se nu scada mai tare numerulu sufleteloru, cá se nu ajunga Barateazulu de filialu la alta comuna bisericeésca. — Sorteá filialiloru este lipsita

de multe mangaiari sufletesci, este cam neplacuta si grea.

V. Numeruiu familielor gr. or. sunt 82, cu 66 $\frac{1}{2}$ case proprie, — si 15 chiriasi séu curteni.

VI. Vacantulu postu de preotu si invetiatoriu s'a deplinitu in anulu trecut. — Se dámu multiemita lui Ddieu! parochi'a fara preotu si invetiatoriu este cá si o casa sér'a, fara lumina, cá si unu campu frumosu acoperitu cu negur'a noptii, — cá si o familia orfana de tata si mama.

VII. Biseric'a nu s'a reparatu pe din afara, din caus'a lipsei baniloru, — macaru cá precum o casa privata stá fórte reu nevaruita, deslipita si negrigita, — asia si o casa publica, precum este cas'a lui Ddieu. — Cei 81 fl. si 70 cr. ce i-am tramisu in detori'a restanta a aucteloru la Carloveti, ni-arú si prinsu bine la repararea bisericii. — Este reu cand parochi'a nu-si plateste detoriile sale anuale.

VIII. S'au nascutu in parochi'a nóstra in an. 1881., precum s'a pomenitu in s. biserica astadi 7 parte barb. 8 parte fem. sum'a 15.

IX. Nrulu mortiloru asisderea precum s'a spusu, au fost 10 parte barb. 5 parte fem. sum'a 15. — Intre acesti'a notabilitati parochiale au fost óre-cand invetiatoriu aici Damianu Cratiunescu, Domn'a preotésa Irin'a Mintiu si fostulu jude si cassariu alu comunei civile Teodoru Pep'a.

X. Parechi s'au cununatu 10. — Intre acestea 5 parechi cari traiau, cu voia, in concubinatu. Multiumita lui Ddieu, Venerabilulu Consistoriu, Dlu Protopresbiteru si Scaunulu, Dlu Vice-Comite Atanasu Ratiu precum si Dlu notariu localu Ioanu Iancovicu, apoi fostulu jude comunalu George Bireu, cari au datu mana de ajutoriu santei Bisericii, spre a se curati de rusinea filoru sei cerbicosi si neascultatori de Legea cea santa a lui Ddieu.

XI. Not'a de moralitate a unei comune bisericesci se completéza si prin numerulu celoru ce-si marturisescu peccatele, si se cumineca. In anulu trecut 1881., si-au marturisitu peccatele 36 parte barb. 34 parte fem. sum'a 70.

In asemenare cu anulu trecut la miscamentulu poporatiunei nostre din parochia, resulta

- Nrulu nascutiloru cu o scadere de 2 suflète.
- Nrulu mortiloru cu o crestere de 5 suflète.
- Nrulu cununatiloru cu crestere de 4 parechi.

XII. In parochi'a nóstra mai avemu doue parechi de concubinate, — despre cele clandestine, séu pe sub ascunsu, va judeca Ddieu.

XIII. Nrulu personalulu magistraturei nostre parochiale este: 1. preotu parochu 1. preotu cooperatoru in a caruia persona este intrunitu si oficiulu invetiatorescu 1. epitropu parochu prim. manipulantu strinsu bisericescu, 1. epitropu secundariu cu titlulu de cassariu culturalu 1. prescurarésa 1. servitoriu parochialu sub nume de cresnicu = sum'a 6.

XIV. In anulu trecut au adusu la locuinti'a preotiloru acasa adáu parochialu numai urmatorii credinciosi, si aume: 1. Ioanu Luc'a, 2. Ioanu Nicolescu, 3. Damaschinu Iancovicu, 4. George Bireu teneru, 5. Atanasu Nincu, 6. Genadie Pep'a, 7. Teodoru Popovicu, 8. Elisavet'a Pep'a, 9. Dimitrie Ran'aveantiu, 10. Mass'a: An'a Jute, 11. Teodoru Ardeleanu, 12. Ev'a Jovii, 13. Vichente Pep'a, 14. Iosifu Gaitea, 15. Ilie Michaiu lautasiulu.

Dela ceialalti s'au incassatu prin ambii preoti, amblandu, dela casa la casa cá nesce orbeti si cerstori spre batjocur'a starii si a demnitatii loru preo-

tiesci, apoi spre risulu, si rusinea streiniloru a concuitoriloru nostri frati Nemti.

30 de familii nu au platitu, neci pana astadi adáulu preotiescu.

On. Sinodu se binevoiesca a medilocu, cá in vitoriu se se aduca adáulu preotiescu la granariulu parochialu fara a mai umblá dupa elu, preotii, ce-rendu-lu.

Inainte de a trece la cele scolastice, — nu potu lasá nepomenita mai odata acea imprejurare prea trista, cá noi greco-orientalii fórte cu greu ne inmultimu.

Acésta ingrigire cresce, cand ne vine adese scirea ce se porta prin guri, apoi noi firesce nu ne potemu astupá urechile, — cá mamele greco-orientale aru bé burneni otravitóre spre a omóri rodulu pantecelui loru.

Dee Ddieu se nu fia adeverala acésta veste; — dar de va fi adeverala, eu nu voi incetá a rogá pre Ddieu, carele cunosce inimile, si rerunchii, cá se descopere de grabu pre acele mame barbare si tirane cá inca aici pe pamentu, se putrediesca de vii, prin temutiile cele grele, departe, departe de satulu, si némurile loru.

B)

Din resortulu scolasticu se areta:

I. Prunci obligati la scól'a avemu 65 de toti.

II. In versta de 6—12 ani suntu 44.

III. In versta de 12—14 ani suntu 21,

IV. Dupa sexu 33 masc. 32 fem.

V. Au amblatu la scól'a 24. — Subtragendu pe amblatorii din neamblatori resulta o suma trista 41. nu au amblatu la scól'a. — Avemu nadejde in nou'a magistratura a comunei civile, ca se va intórce lucrulu spre bine. — Dee Ddieu ca de astadi intr'unu anu la vitorulu sinodu parochialu sé se póta dá unu reportu mai imbucuratoriu in acésta privintia.

VI. Dupa sexu au amblatu 15 parte barb. 9 parte fem.

VII. Scól'a ce avemu nu mai corespunde neci legiloru, neci scopulu, — dar cunoscendu lips'a si seraci'a poporulu nostru, am facutu pasii afara de sinulu parochiei, si prin Maritulu comitatu ni s'a aplacidatu 200 fl, ca ajutoriu dela comun'a civila, cá se potemu redicá baremu o sala de invetiamentu.

Voimu inse a adressá pe Domunec'a Tomei o rogare la sinodulu eparchialu, cá se fimu ajutorati, cu o suma ore-care, cá fara a mai pune la noua jertva poporulu nostru, celu ingreunatu, cá pucinu la numeru, cu curentia anuala culturala, si cu platierea restantie la Carlovitiu. — cu spese edificatiionale.

VIII. Pecnu se scie, din caus'a seraciei si a pucinimei credinciosiloru nostri slujb'a invetiatoresca este intrunita in persón'a preotulu mai teneru. — Greu cade numitei persóne a portá doue poveri pe umerii sei, cá-ci de si parachi'a Barateazu este mica totusi, poruncile dela locurile mai inalte, munc'a de cancelaria este mai totusi acea, care este si la cea mai mare parochia din diecesa Aradului, carea mi se pare, este Pecic'a romana.

Deci se fimu cu indulgentia catra Dlu Invetiatoriu, despre carele de altmitrelea se póte reportá, cum cá pentru examenele date cu notarii in anulu trecut, au fostu prin Dlu Inspectoru alu cercului Ving'a propusu la Venerabilulu Consistoriu, spre premiare.

IX. Pe anulu trecutú s'a respunsu totu salariulu invetiatorescu, s'a construitu gardurile cele de 45 de ani nefacute, s'au facutu pört'a, care lipsia de totu, s'au reparatu, camar'a, sioprulu si staululu, care erau sè se surumpa ect.

X. Servitiulu de bedelu alu scólei, s'au aflatu de bine, ca in acestu anu se-lu suplinésca insisi confamiliarii Invetiatoriului.

X. In sfersitu se aduce cu durere la cunoscintia, cum ca plinulu de revna si neobositulu Domnu Inspectoru alu cercului nostru Ving'a Parintele Antoniu Teodorescu in 6 (18) Dec. an. tr. a ince-tatu din viétia.

(C)

Din resortulu epitropescu séu fundationalu se reportéza.

I. Se voru citi Inventariiele specialu a) bisericescu b) scolasticu c) de cancelaria séu archivalu,— apoi celu generalu = sumariu alu acestor'a.

II. Se va citi ratiociniulu stensu bisericescu din carele se ve vedé, ca in acestu anu a avutu s. biserica frumosu venitu.

III. Se va citi ratiociniulu cultualu banalu,

IV. Se va citi ratiociniulu cultualu de naturalii.

V. La cemeteriulu nou s'a desfundatu siantiulu in anulu trecutú, — dar, se cere inca grige, anume-trebuie plantata dâlm'a siantiului cu bagrini teneri in primaver'a viitoria, — ca sè se forméze gardu viu in giurulu acelei gradini sante, — si la timp, cand comun'a are lipsa de vreunu lemn la ingradirea bisericei, séu scólei, se nu cumpere.

Pe cand din aretarea generala, despre starea parohiei de pana aci, a acestui reportu, s'ar paré, ca nu stamu togmai reu, — cand cautamu inse la singuraticele familii, din cari se compune parochi'a, — atunci ni se insufla serióse ingrigiri despre viitoriulu societatei in care traimu si numimu comun'a; — asiá in anulu trecutú. $\frac{1}{8}$ de sessiune dela Nrulu 29 se vorbesce ca este venduta, nu in arenda, ci de totu, in mani streine; — apoi $\frac{1}{8}$ de sess. dela Nrulu 125 a trecutú faptime in mani streine, — dupa acea totu in anulu trecutú amu perdutu noi Romanii Nrii de case 118 si 172.

Intr'unu singuru anu, destula perdere!!

De alta parte inse gratulamú fratiloru si filoru Bisericei nóstre; in prim'a linia Dlui Notariu, carele a inaliatu onórea greco-orientaliloru cumperandu din mani streine $\frac{1}{4}$ sess.; apoi judeliu actualu comunalu, care nu a lasatu se tréca in mani streine $\frac{1}{8}$ sess. — cassieriulu cultualu si juratu comunalu carele si-a sporitu mosia cu $\frac{1}{2}$ sess.; fratiniiloru Ioanu epitropu, si Const. si Marcu Luca cari si-au sporitu mosi'a, cu $\frac{1}{4}$ sess. — in fine gratulamú lui Zamfiru Sinteanu, carele din mani streine a cumperatu casa cu platiulu de sub Nrulu 119.

Dorindu cá lenea, beti'a si totu pecatulu se se departe dela noi, — ne recomandamu pre toti sub mil'a si scutul lui Ddieu, se porte grige de noi precum a purtatu de parinai, mosii si stramosii nóstri, — declarandu siédinti'a sinodului nostru parochialu ordinariu de deschisa.

Barateazu, 1/13 Ianuariu 1832.

Ioanu Munteanu

Preotu si Inv.

Despre dinamitu.

(S) Nihilistii din Rusia in credinti'a gresita a lorú si-au formatu teribil'a convingere, contraria principaloru de umanitate, cum-cá scopulu sanctificá mij-lócele, si in grós'a lorú eróre intinsera mânile spre pumnalulu ucigatoriu. Potu fi maretie scopurile lorú si peste tota indoiéla de interesu pentru progresulu omenescu; dara planurile lorú spre ale ajunge, sunt in adeveru diabolice. Dupa ce pumnalulu si pulberea de pusca nu li putura face de ajunsu servitie, nascocira o noua inventiune; a carei'a efecte distrugatoria suntú cu dreptu cuventu uimitória, si intreou totu ce ajunse geniulu distrugerei pona acuma. Acest'a este dinamitulú, care se intrebuintiéza cu succesu la operatiunile subterane montanistice in mare mesura. Nebagarea de séma la intrebuintiare au trasu dupa sine multe casuri deplorabile; éra uciderea tiarului Alesandru II. a datu unu esemplu destulu de infioratoriu despre rafinamentulu, cu care se folosese ea mijlocu de ucidere.

Dinamitulú se tiene de materiele esplosive brisante, ce suntú in tóta privinti'a deosebite de pulberea de pusca. Pentru ca se se póta preface pulve-rea de pusca in starea de gazu, cea-ce proportional-minte se desvólta fórté incetu — trebuie se fia inchisu hermetice, déca „voimu, ca se aibe efectulu receratu; la materiele esplosive brisante se desvólta inse gazulu peste mesura rapede, si asia in cele mai multe casuri este necesariu a se atinge numai de obiectula menita a fi distrusa, spre a prodúce efec-tulu completu.

Aceste materii sunt mai pucinu susceptibile pentru impresiunile esterióre, precumu suntú lovirea, isbirea si frecarea; de aci si provine, cá lucratorii amblandu cu densele fara mare bagare de séma, se nascu multe nenorociri.

Dinamitulú consta dintr'unu oleu esplosivu (nitroglycerin), cu care se amesteca asia numitulú pamentu infusoricu rositu in focu sau celulóse, adica farina uscata de lemnú spre a suge in sine oleu esplosivu si spre a-lu face prin acést'a mai pucinu periculosu atât intru conservarea cât si intru pre-gatirea lui. Pentru acést'a se deosebescu doue specié de dinamitu: dinamitu cu pamentu si dinamitu cu celulóse. Celu dantaiu este o massa bruna-galbue, móle, carea se póte fragmentá si la 8° C. devine solidu, si capeta o colóre deschisa necurata. Acest'a se numesce dinamitu vertosu, din care se intrebuintiéza in comerciú in specie deosebite cu 75, 45, si 35 procente de nitroglicerinu. Aceste trei speciú au greo-tatea lorú specificá de 1, 41 resp. 1, 20 si 0, 70. Mai nainte de intrebuintiare trebuie moiatu, pentru ca mai usioru sè se póta dá diferiteloru incarcaturi form'a necesara si spre a-i mari capacitatea de esplo-siune. Spre acestu scopu se recere o caldura de 11° Din acést'a cauza lucratorii baga patrónéle de dina-mitu in bazanarele dela peptariu ori dela ciórci, cea-ce nu este periculosu. Dinamitulú de pamentu, déca se aprinde cu o fistila arde fara se esplodeza. La cantitati mai mari, mai vertosu candu snnt cap-tasite pre din afara se desvólta la aprinderea lorú o caldura fórté mare si acést'a provóca esplosiunea. a nume esplodezá totu de una partile ne consumate de focu. Esplosiunea la dinamitulú de pamentu (Kieselgur Dynamit) se prodúce prin isbire vehe-menta, carea se casiuana printr'o capsula impluta cu 0.25 gr. de mercuriu pocnitoriu.

Dinamitul de celuloză, ce vine în comerț numai într-o specie cu 75 % nitroglicerîn, este asemenea ca un aluat môle, de coloro galbenă și de greutate specifică la 1,00; se pare mai môle decât cel d'an tâu, se întărește la $\frac{1}{4}$ 0° și e mai ușor de înmuiat, primesce până la 40% de apă fôra ca se përdia din efectul său exploziv, și se întrebuinteaza la exploziune, întogmai ca și cealaltă specie. Dinamitul de celuloză merita a fi preferat și se și folosește exclusiv la lucrările montanistice.

Amblarea cu această materie explozivă pôte strică sanatati; că-ci deca vine în atingere cu pelea umedă dela ochi, dela nasu ori dela gura, provôca inflamațiuni. Pentru acesta se recomanda mare precauțiune și curățenie. Aborii ce se desvôlta la înmuierea dinamitului și gazurile explozive cașiuna dorere de capu. Deca se inferbenta dinamitul pre încetulu sau se espune deschis la sôre fara captusielă din afara se trediesce, adeca dispăre din elu nitroglicerînulu cu încetulu. Deca se inferbenta dinamitul în vase închise, esplodéza la 150° C. De presiune pré mare trebue feritu; că-ci ese din trinsulu nitroglicerînulu. Ori ce lovitura, ori ce isbitura asupra nitroglicerînulu, fie cât de ușôra, provôca exploziune. De aci se presupune, cum-că bombele întrebuintate la uciderea țiarului rusescu trebuiau se fie implute exclusiv cu nitroglicerîn; că-ci dinamitul nu esplodéza, când se arunca pe pardosél'a stradei, și deca s'ar fi facutu exploziunea printr'o capsula explozivă, ar fi trebuit se aiba o fistilă lungă, ca o sforicică, sau un aparat de perensiune; cea-ce eră cu neputința, acést'a nu verosimilu. De buna séma s'au întrebuintatu înse țievisiôra de stielă implute cu massa chimică explozivă, ca la torpede.

La fabricare se da dinamitului mai totu de un'a forma cilindrică în patrône de diferite marimi, în genere cu unu diametru de 2, până la 5 m/m și de o lungime de 3 până la 20 m/m. Fia-care patronu este înveluit în pergamentu papiru.

Dinamitul are unu efectu distrugatoriu, ce provine din forti'a extraordinară a vehemantiei, cu carea se desvôlta gazulu seu la exploziune. Puterea exploziunei cașiuna presiune în aeru, a carui'a efectu se întinde la mare îndepărtare, pentru acea la casele din apropiare se spargu ochetii ferestreloru. Pre om l'ar sparge totu, când s'ar afla acést'a în nemijlocita apropiare de exploziune. La asediarea de mine nu se folosește nitroglicerînulu, că-ci și cea mai ușôra lovire sau isbitura ar provôcá o exploziune neasteptată. La mine se întrebuinteaza numai dinamit celulosu cu pamentu, provediutu cu o capsula explozivă, carea apoi se aprinde printr'o baterie galvanică, sau printr'unu aparatu electricu.

Diverse.

* **Consistoriulu eparchialu aradannu**, intrunit în diu'a de 28 Ianuariu a. c. a ordinaru scrierea alegerilor de deputati pentru sinodulu eparchialu pre periodulu 1882. 1883 și 1884.

† **Necrolog.** *Georgiu Popoviciu* parochu gr. or. în comun'a Apateu în alu 38 anu alu vietii sale, în alu 5 anu alu fericitei sale casatorii și în alu 5 anu alu servitiulu seu pastoralu, dupa unu morbu scurt, și au datu nobilulu seu sufletu în manile creatôrelui în 17/29 ianuarie 1882 la 5 ôre deminétia. Fie-i țierina ușôra și memoria eterna!

* **Casatoriile în statele unite.** În cele mai multe state ale Americi este obligatorie nu numai promisiunea de casatorie dată de unu barbatu unei femei, caci altfelu pôte fi închis mai multi ani sau silitu sa plătescă o mare amendă, ci și o casatorie fara o prealabilă cununie trebue recunoscută de legală, dacă barbatulu și-recomendă cunoscutiloru pe femei'a, cu care traiesce, ca pe soti'a sa, sau dacă se arată în publicu cu densă ca atare. Suntu sute de esemple, unde tenerii, cari din gluma pôte au datu unei dame promisiunea de casatorie, au fost siliti se-si țienă cuvântulu sau se numere damei o sumă ôrecare. Nici într'o țiera damele nu se bucura de atâtă protecțiune legală, ca în America.

* **Scôlele poporale superiôre și munc'a industrială în Prusia.** Administratiunea invetiamentulu în Prusi'a se nisuesce a introduce instructiunea muncii practice sau asia disa industrială și în scôlele poporale superiôre, adeca la școlarii de 12—15 ani, pre langă ce orasiile prusesci au scôlele loru industriale, cari fungéza regulatu. De ocamdata s'a marginitu a luá urmatôriile dispozițiuni: 1. Cum-că elevii seminarielor pedagogice se se provéza aici cu cunoscintiele necesare și pentru predarea invetiamentulu industrialu în scôlele poporale superiôre. 2. Cum-că în decretulu despre asediarea invetiamentulu la o scôla superiôra poporală ori media, comun'a respectivă se pretinde a se observă îndatorirea lui de a propune între ôrele de vacatiune și practic'a industrială pre lungă o remuneratiune moderată deosebită. Se vede, cum-că Svedienii, Americani, Englezii, Francezii, Germanii etc. nu numai prin orasie și cetati, ci chiar și pre la comunele rurale mai însemnate înaltia scôle superiôre, unde industria casnică și industria profesională prin invetiamentu se desvôlta. Ôre frumosă nôstra industria casnică romanéscă, deca va mai rămâne și mai de parte totu nebagată în séma, ôre mai putea-va ea țienea peptu cu industria straină, ce vrea se o estermine, pentru de a stôrce de totu poporul? (S.)

Concursu.

Pentru deplinirea parochiei de clas'a a III-a din *Susaniu*, cu filia *Nadalbesti*, în Prototopresbiteratulu B-Ineului se escrie concursu cu terminu de alegere pe 22 Februaru st. v. 1882.

Emolumintele suntu: 1 din parochia matre *Susaniu* $\frac{1}{2}$ sesiune parochială, pamentu de clas'a a III. dela 77 case câte un'a mesura cucurudiu sfermatu, unu intravilanu parochialu, și stôlele îndatinat.

Din fili'a *Nadalbesti* dela 50 case câte un'a mesura cucurudiu sfermatu, unu intravilanu parochialu și stôlele îndatinat.

Doritorii de a dobândi acést'a parochie vor ave până la timpulu alegerii în vre-o dominecă au serbatôre a se presenta la biserica spre a se face cunoscuti poporulu, ér recuresce loru, adresate comitetulu parochialu, și instruate conformu statulu organicu, până la 18 februaru 1882 le voru substerne subscrisulu prototopresbiteru în *Chisineu* (*Kisjenö*).

Susaniu-Nadalbesti, 8 Ianuariu 1882.

Comitetulu parochialu.

În contielegere cu mine: **Ioanu Cornea** m. p. prototopresbiteru.